KOGERKERKGEMEENTE

Zondag 1 november 2026

Gedachteniszondag – de Levensboom

Ster van licht

In de nacht riep ik
om de ochtend.
Bij daglicht
brak de duisternis
in duizend stukken.

Iemand verzamelde
de brokken
en smeedde ze om
in de oven van liefde.

Uit het vuur
verrees een ster van licht;
de smid wenkte
en gaf me de ster.

Voorzichtig nam ik
het licht aan
en hing het in
mijn levensboom.

Piet Schelling

De kleur van het kleed op tafel en de stola van de predikant is wit.
De kleur van licht, dat wint van de duisternis.

Voorganger: ds. Hanna van Dorssen
Organist: Peter Pels
Fluit: Pauline van Zaalen
Ouderling van dienst: Liesbeth Rijken
Diaken: Bert Valk
Lector: Yens Somsen

Orgelmuziek

Welkom

Stilte

Drempelgebed

Eeuwige, bron van liefde, licht en leven.
Wij zijn hier samen om onze geliefde gestorvenen te gedenken.
Dankbaar dat voor hun naam in dit huis een plek is.
Opdat wij niet vergeten wie ons zijn voorgegaan.

Wij zoeken in ons gemis geborgenheid bij U en elkaar.
Bij Uw Naam: 'Ik zal er zijn'.
Breng ons hart tot rust.
Stem onze gedachten af op Uw aanwezigheid.
Laat Uw liefde en licht ons dit uur optillen en dragen.

Amen

Aanvangslied: 'Licht dat ons aanstoot in de morgen, lied 601, couplet 1 *(staande)*

Bemoediging *(staande)*
ouderling: Onze hulp is in de Naam van de ENE
allen: Heer van hemel en aarde
ouderling: Eeuwige onze God keer U naar ons toe
allen: en doe ons leven met hart en ziel

Aanvangslied: 'Licht dat ons aanstoot in de morgen, lied 601, couplet 2 en 3 *(zitten)*

Kyrië: na inleidende woorden zingen wij: ‘Met de boom des levens’, lied 547 couplet 1 t/m 5

Laten wij bidden

Eeuwige,
in deze wereld van dood, van oorlog, duisternis en dieptepunten,
roepen wij om Uw ontferming.
Wij roepen om verrijzenis.
Wij roepen om vrede.
Wij roepen om licht.
Wij roepen om liefde.
Daarom zingen wij: Kyrie eleison, ontferm U Heer, en wees met ons begaan.

Gedachtenis

Op deze zondag, de dag vóór Allerzielen,
staan wij stil bij onze geliefden,
die we verloren aan de dood.
Wij staan stil bij ons verdriet om het gemis over de lege plek,
die zij achterlaten in ons leven van alledag.

Wij staan stil bij wat zij voor ons betekenen.
Betekenen in de tegenwoordige tijd.
Want onze geliefden blijven voortleven in onze harten en hoofden.
Op zoveel verschillende manieren.

In de kerk vertrouwen we erop
en zeggen we tegen elkaar
dat wat elk mens uniek maakt,
dat wat jou jij maakt,
jouw ziel,
niet verloren gaat,
maar gebundeld is in het licht van de Eeuwige.

Kerkvader Augustinus scheef:

‘De mens die wij liefhebben is niet meer daar waar zij of hij was,
maar overal waar wij haar of hem gedenken.’

Wij gedenken de mensen uit ons midden

Wij noemen vanmorgen eerst de mensen uit ons midden,
die na Allerzielen van vorig jaar zijn overleden.
Als familie kunt u na het noemen van hun naam naar voren komen en een kaarsje aansteken bij het kruisje met hun naam.
Na afloop kunt u het kruisje meenemen naar huis.

Op 9 januari is overleden Maartje Peursum op de leeftijd van 94 jaar.

aansteken kaarsje

Miep, jouw naam geborgen in het licht van de Eeuwige

Op 2 april is overleden Marinus Verkade op de leeftijd van 78 jaar

Op de kaart staat: ‘De Heer is mijn herder’.

aansteken kaarsje (familie)

Rinus, jouw naam geborgen in het licht van de Eeuwige

Op 13 juni is overleden Abramien Johanna de Winde-Riseeuw op de leeftijd van 90 jaar

Op de kaart staat:

‘Omringd door liefde is onze moeder, schoonmoeder en oma rustig van ons heengegaan.’

aansteken kaarsje (familie)

Bramien, jouw naam geborgen in het licht van de Eeuwige

Op 29 juni is overleden Willem Lambertus Dorenbos op de leeftijd van 89 jaar

Op de kaart staat:

A quiet time is all I need
A quiet time of prayer
A quiet time alone with Jesus,
Hé will meet me there

aansteken kaarsje (geen familie)

Wim, jouw naam geborgen in het licht van de Eeuwige

Op 24 september is overleden Ariaantje Bakker-Betlem op de leeftijd van 85 jaar

Op de kaart staat:

‘Als iets liefs je verlaat, blijft de liefde altijd bestaan.’

aansteken kaarsje (familie)

Atie, jouw naam geborgen in het licht van de Eeuwige

Muziek

Wij gedenken mensen wereldwijd
Wij gedenken vanmorgen ook mensen van wie wij de namen niet kennen.

Veilige haven
Wij steken een licht aan voor alle mensen,
die, op zoek naar een beter leven,
omkwamen op weg naar een veilige haven.
Van wie alleen familie en vrienden,
in landen ver van hier,
de namen kennen.
Mensen gestorven aan de hoop.

Aansteken kaarsje

Al jullie namen geborgen in het licht van de Eeuwige

Oorlogsgeweld
Wij steken een licht aan voor alle mensen,
die hun leven verliezen door niets ontziend
en onbeschrijfelijk oorlogsgeweld,
waar geen einde aan lijkt te komen.
Mensen gestorven door de haat.

Aansteken kaarsje

Al jullie namen geborgen in het licht van de Eeuwige

Eenzaamheid
Wij steken een licht aan voor alle mensen,
die in stilte zijn gestorven,
niemand die hun naam nog kent,
niemand die hen mist.
Mensen gestorven in eenzaamheid.

Aansteken kaarsje

Al jullie namen geborgen in het licht van de Eeuwige

Muziek

Aansteken kaarsjes en orgelmuziek

Erika en Aria helpen bij de kaarsjes

Eeuwige, in jouw licht geborgen zijn zoveel mensen,
die we dit jaar verloren of al langer moeten missen.
Geliefden, familieleden, vrienden, tijdgenoten, leeftijdgenoten.
Mensen die een licht waren op onze levensweg,
die ons de liefde leerden,
met wie wij ons leven deelden.
Mensen waarvan we zoveel houden.
Troost ons als wij lichtjes aansteken,
en hun namen in onze gedachten noemen.

Koester deze namen die wij hier gedenken,
dat zij gekend zijn bij U èn bij ons.

Zingen: ‘Bron van liefde, licht en leven’, lied 793

Uit de Bijbel: Genesis 2: 4-9

Op de dag dat God, de Eeuwige, aarde en hemel maakte,
groeide er op de aarde nog geen enkele struik
en was er geen enkel gewas opgeschoten,
want de Eeuwige had het nog niet laten regenen op de aarde,
en er was geen mens om het land te bewerken;
wel was er water dat uit de aarde opwelde
en de aardbodem overal bevloeide.

Toen was het dat God, de Eeuwige, de mens boetseerde,
stof van de akker,
levensadem blies hij in zijn neus
en de mens werd een levende ziel.

De Eeuwige legde in het oosten, in Eden, een tuin aan
en hij zette daar de mens die hij had geboetseerd.

God, de Eeuwige, liet uit de aarde allerlei bomen opgroeien,
alle begeerlijk om te zien en goed om van te eten.

In het midden van de tuin stonden de levensboom
en de boom van de kennis van goed en kwaad.

Zingen: ‘God heeft het eerste woord’, lied 513

Overweging

Lieve mensen,

‘Toen was het dat God, de Eeuwige, de mens boetseerde,
stof van de akker,
levensadem blies hij in zijn neus
en de mens werd een levende ziel.’

Wat bedoelt de Bijbel toch met dat woordje ‘ziel’?

We horen het terug in de naam van de dag
waarop mensen al eeuwenlang
de namen noemen van hun geliefde gestorvenen: Allerzielen.

Het woord ‘ziel’ komt in de Bijbel vaak voor.
In tegenstelling tot het woord ‘lichaam’.
Daar heeft de taal van de Bijbel zelfs helemaal geen woord voor.
Wel voor lichaamsdelen, zoals hand, voet, arm, been.
Maar niet voor het lichaam.

Wat vreemd …
We hebben toch allemaal een lichaam?
Een sterfelijk lichaam.

Natuurlijk weten de bijbelschrijvers dat wel.
En er rust ook helemaal geen taboe op dat lichaam.

Maar om aan òns duidelijk te maken wat het mensbeeld van de Bijbel is,
- wie wij als mensen ten diepste zijn, hoe wij bedoeld zijn –

gebruiken zij niet het woord lichaam, maar het woord ‘ziel’.

Jouw ziel, mijn ziel,
daar is er maar één van, zegt de Bijbel.
Jij, jij bent onvergelijkbaar.
Jij bent helemaal jij.
Met al jouw karaktertrekken,
jouw hebbelijkheden en onhebbelijkheden.

Jij bent een mens zoals geen ander mens leeft,
heeft geleefd en zal leven.
Je bent niet perfect.
Je bent wel uniek.

En wat bepaalt dan de koers, de richting,
die jij als mens, als levende ziel, gaat in jouw leven?
Zit er lijn in ons leven?

Ook daar vertelt dat verhaal uit Genesis over.
Want mensen zijn in de Bijbel niet bedoeld als dolende zielen.

We horen, in het verhaal, dat de koers van ons, van mensen,
wordt bepaald door de levensadem.
De adem die de Eeuwige in onze neus blaast.
De adem waardoor wij een levende ziel worden.

Die adem is het teken van onze relatie, onze verbondenheid,
met de Eeuwige.
De Eeuwige van wie de Naam is ‘Ik zal er zijn voor jou, mens’.
En die daarmee zegt:
Jij, levende ziel, jij hoort bij Mij.
Ik ben er voor jou.
Ons leven, als mens, ademt de Eeuwige.

Het is geen oeverloze zee, dat leven van ons.
Het beweegt niet zomaar alle kanten uit.
Er zit wel degelijk lijn in ons leven.
Wij zijn bedoeld om te leven op de adem van de Eeuwige
en zo stevig op onze benen te staan.
Gesteund door de Eeuwige.

Zoals die boom, de levensboom, stevig is geworteld in de aarde.
De boom die midden in de tuin staat waar de mens tot leven komt.

Een boom met takken die worden gevoed met sapstromen uit de aarde,
en zich uitstrekken naar de hemel.

Hemel èn aarde.
Daar tussenin leeft de mens, zegt Genesis.
Want op de dag dat God, de Eeuwige, aarde en hemel maakte,
boetseert hij ook de mens.

Als mens horen we dus zowel bij de aarde als bij de hemel.
Wij zijn met allebei verbonden.
Op die aarde mogen wij als mens laten zien wat het betekent
om voor die aarde, en voor elkaar, te zorgen
op een manier die de hemel weerspiegeld.

De Eeuwige boetseert ons mensen met stof van de akker.
Het Bijbelse beeld van onze kwetsbaarheid.
Van onze sterfelijkheid.
Dat een wezenlijk deel is van ons mens zijn.
Het kan immers zomaar gebeuren dat ons leven een wending neemt, die we niet hadden zien aankomen.
Die levensbedreigend is.
Er hoeft maar iets te gebeuren of een mens wordt weggeblazen zoals stof over een akker waait.
Wij weten dat allemaal en kennen het van dichtbij uit ons eigen leven.

Maar de Bijbel voegt er iets belangrijks aan toe.
Wij vallen als mens niet samen met dat uitwaaierende stof.
Het stof van de akker wordt leven ingeblazen.
Het stof wordt een levende ziel.
Ook dàt is, naast die kwetsbaarheid, een wezenlijk deel van ons mens zijn.
Het positieve van ons mens zijn.
Want die ziel gaat niet verloren.
Die blijft.
Daar kan geen dood tegenop.
Dat voelen we, dat weten we.
Onze geliefde gestorvenen zijn niet gelijk aan stof dat wordt weggeblazen.
Zij zijn bij ons.
Wij zullen dat allemaal op een andere manier ervaren,
omschrijven,
of er geen woorden voor hebben.
Maar ik denk dat we er allemaal weet van hebben.

En dan is er die tuin.
De plek van onze oorsprong.
De plek waar wij thuishoren.
Een plek van licht en leven.
Met die levensboom in het midden.

De boom die alle bomen vertegenwoordigt,
waarvan wij naar hartenlust kunnen eten.
Zo ruimhartig wordt ons mensen het leven aangereikt.

Een boom waaronder je kunt schuilen.
Een boom die schaduw biedt.
Een boom waarvan de bladeren fluisteren in de wind,
dat je er mag zijn met je hele hebben en houden.

We zijn, als mens, geen dwarrelend blaadje van die boom.
Een levensboom verliest geen blad.

Een levensboom groeit tot in de hemel.
Waar elk blad, elke naam, gekend is door de Levende.

Moge het zo zijn

Orgelmuziek

Zingen: ‘De vogels van de bomen’, lied 979, couplet 1, 2, 3, 6, 8, 9 en 14

Mededelingen en collecten

Gebeden

Laten wij bidden

Eeuwige, wij danken U op deze dag van Allerheiligen,
de dag vóór Allerzielen,
voor alle heiligen, alle mensen,
die hun leven helemaal durfden toe te vertrouwen aan U
en alles gaven voor Uw gerechtigheid.
Dat zij die ons zijn voorgegaan,
zijn in het licht en rusten in vrede.

Eeuwige, wij danken U voor vaders en moeders,
die ons de liefde hebben geleerd.
Wij danken U voor onze partners, die gestorven zijn,
maar met wie wij in liefde voorgoed verbonden blijven.
Wij danken U voor kinderen, die wij veel te vroeg verloren,
en zo lief hebben in ons hart.
Dat zij die ons zijn voorgegaan,
zijn in het licht en rusten in vrede.

Eeuwige, wij danken U voor vrienden, die gestorven zijn,
met wie wij lief en leed hebben gedeeld,
die ons leven hebben verrijkt.
Dat zij die ons zijn voorgegaan,
zijn in het licht en rusten in vrede.

Eeuwige, wees met al onze zieken.

Eeuwige, wees aanwezig op deze aarde,
waar mensen elkaar zo vaak reduceren tot een nietig stofje zonder waarde.

Eeuwige, wees aanwezig in onze harten en hoofden.

En wees aanwezig in de stilte waarin wij bij U brengen
wat er leeft in ons hart.

Onze Vader: lied 369 b
Samen zingen wij het gebed dat Jezus ons leerde.
Woorden vroeger en van nu.

Levensboom

In het midden van de tuin van licht en leven staat de levensboom.
Tussen hemel en aarde.
Hij staat hier ook op tafel.
Een boom als teken van onze verbondenheid met de Eeuwige en met elkaar.
Met takken die elkaar steunen en met elkaar vervlochten zijn.

Na afloop van de dienst kunt u op kaartjes namen schrijven van mensen met wie u zich verbonden voelt.
Mensen die er niet meer zijn.

Zo maken we samen zichtbaar dat wij allemaal,
- ontstaan uit dezelfde levensstroom -
en gedragen door de adem van de Eeuwige,
met elkaar verbonden zijn als takken van een boom.

Deze namen worden,

- samen met de namen die morgenavond,
op de avond van Allerzielen,
in de boom worden gehangen -

meegenomen in de gebeden van volgende week zondag.

De kaartjes liggen op de zwarte tafel

Slotlied: ‘Zolang wij ademhalen’, lied 657 *(staande)*

Zegen

Voorganger: In ons hart en in ons huis
Allen: DE ZEGEN VAN GOD
Voorganger: In ons komen en gaan
Allen: DE VREDE VAN GOD
Voorganger: In ons leven, op onze zoektocht
Allen: DE LIEFDE VAN GOD
Voorganger: Bij het einde, nieuw begin
Allen: DE ARMEN VAN GOD OM ONS TE ONTVANGEN,
EN THUIS TE BRENGEN

Amen (gezongen)

Ontmoeting met koffie en thee

Als familie kunt u het kruisje met de naam van uw geliefde meenemen naar huis